

De Vaste Commissie voor Sociale Zaken achtte na kennisneming van de brief van de bewindslieden d.d. 11 oktober (stuk nr. 19) en de vijfde nota van wijzigingen (stuk nr. 20) een nader mondeling overleg alsnog wenselijk.

Dit overleg, waarbij de bewindslieden vergezeld waren van dr. P. Siderius, directeur-generaal van de Gezondheidszorg en de heer L. L. Marselis, plaatsvervangend hoofd van de Directie Gezondheidszorg van het Directoraat-Generaal voor de Gezondheidszorg, vond plaats op 17 oktober 1967. De commissie heeft de eer, daaromtrent als volgt te rapporteren.

De Minister betuigde zijn erkentelijkheid voor deze mogelijkheid, de commissie nog vóór de openbare beraadslaging in kennis te stellen van beslissingen, welke genomen waren na het laatste contact tussen de bewindslieden en de commissie.

Een richtige uitvoering van de A.W.Z. vergt, aldus de Minister, een bepaald uitgangspunt met betrekking tot de hoogte van de premie.

Voor de A.O.W., de A.W.W. en de beide Kinderbijslagwetten werden onlangs de premies voor 1968 vastgesteld. Daarbij kwamen de A.O.W.- en de A.W.W.-premie's iets lager te liggen dan in het eenstemmige advies van de Sociale Verzekeringsbank en het (niet eenstemmige) advies van de Sociale Verzekeringsraad was voorgesteld. Over de premie voor de ziekenfondsverzekering over 1968 was het advies van de Ziekenfondsraad nog niet ontvangen.

In de wetenschap, dat het niet wel doenlijk zou zijn een aanvang te maken met de A.W.Z., welke in een redelijk verstrekkingspakket voorziet, indien de premie daarvoor in 1968 op 0,2 pct zou worden gesteld, was het besluit gevallen:

a. dat bij aanvaarding van het onderhavige wetsontwerp een premie ingaande 1 januari 1968 groot 0,4 pct. voor de A.W.Z. zal worden geheven;

b. dat op 1 januari 1968 als A.W.Z.-verstrekkingspakket zullen ingaan de verpleging en verzorging van zwakzinnigen, lichamelijke gehandicapte kinderen en zintuiglijk gehandicapte kinderen (blinde en slechtziende, alsmede dove en slechthorende kinderen);

c. dat op 1 april 1968 de overige A.W.Z.-verstrekkingspakketten ingang zullen vinden.

Invoering van het complete verstrekkingspakket per 1 januari 1968 zou, uitgaande van een globale raming van de totale kosten per jaar op circa f 700 mln., bij een premie van 0,4 pct. en rekening houdende met een zekere eigen bijdrage van de verzekerden, een tekort opleveren van f 30 à 40 mln.

Invoering per 1 april 1968 zou leiden tot een in totaal op circa f 525 mln. geraamd kostenbedrag, met een overschot van circa f 33 mln. Dit overschot ware te bestemmen voor de invoering, per 1 januari 1968, van de hierboven vermelde categorieën verstrekkingspakketten.

De Minister zag in deze spreiding in de tijd van de invoering van de A.W.Z. geen discriminatie van enige groep verzekerden. Hij merkte ten slotte op, dat om technische redenen de integrale invoering van de A.W.Z. per 1 januari 1968 toch niet wel mogelijk zou zijn. Deze technische redenen hingen samen met het feit, dat een aantal aan de Ziekenfondsraad gevraagde

adviezen nog niet ontvangen waren, en dat voorts nog adviesaanvragen aan deze raad zouden dienen uit te gaan waarmee echter ten minste zou moeten worden gewacht tot het ontwerp de Eerste Kamer zou zijn gepasseerd. Voorts is een belemmerende tijdsfactor het feit dat de A.W.Z. een wijziging in de samenstelling van de Ziekenfondsraad zal aanbrengen, en dat de nieuwe Raad niet eerder kan worden gehoord dan nadat de Wet gedeeltelijk in werking is getreden.

Van verschillende zijden vanuit de commissie werd er op aangedrongen, dat een overzicht zou worden overgelegd van de begroeringen op grond waarvan de bewindslieden gekomen waren tot een globale raming van het totaal der kosten op circa f 700 mln., opdat men deze zou kunnen vergelijken met de berekeningen, welke de Ziekenfondsraad geleid hadden tot een raming van f 764 mln.

De Minister deed de toezegging, te zullen pogen zodanig overzicht tijdig ter beschikking van de Kamer te stellen. De bewindsman voegde hieraan toe, te zijn uitgegaan van een lagere kostenstijging voor 1968 dan de Ziekenfondsraad had geraamd, die in totaal voor de jaren 1966, 1967 en 1968 was gekomen tot een stijging van 58 pct.; in de raming van de Minister was met name rekening gehouden met een minder sterke loonontwikkeling dan het gemiddelde over de laatste drie jaar. Voorts wezen de Minister en de Staatssecretaris op de verlaagde bijdrage aan het Praeventiefonds, op lagere ramingen van de administratiekosten, op bijbetalingen van de verzekerden en op de hogere raming, o.a. door de Raad voor de Gemeentefinanciën, van het aantal verpleegden in niet-erkende inrichtingen, die derhalve niet onder de A.W.Z. zullen vallen doch ten laste van de gemeenten zullen blijven komen. De bewindslieden merkten in dit verband nog op dat noch zij zelf noch de Ziekenfondsraad volstreekte zekerheid vermochten te verschaffen ten aanzien van de juistheid van deze ramingen.

Enige leden der commissie vroegen, of onverhoopt de bewindslieden het voornemen koesterden voorts een kostenbesparing te bewerkstelligen door een minder soepel erkenningenbeleid dan tot dusver van regeringszijde in het uitzicht gesteld was.

Deze vraag werd door de Minister zeer nadrukkelijk ontkenkend beantwoord.

Dezelfde leden der commissie informeerden naar de bijbetalingen waaraan gedacht werd. De enige categorie, waartegen zij niet aanstonds grote bezwaren zouden aanvoeren, was die van de alleenstaande bejaarden van wie bij de opname tot verpleging redelijkerwijs vaststaat dat zij geen eigen huishouding meer zullen voeren; deze bejaarden betalen ook geen A.W.Z.-premie.

De Minister zeide, bedoelde categorie inderdaad de meest voor de hand liggende groep te achten. Het is niet nodig, te bevorderen dat bepaalde patiënten al liggende groeiende nalatenschappen kweken. De bewindsman kon zich echter voorstellen, dat de gedachten voorts zouden uitgaan naar personen die qua inkomen of vermogen in een bepaalde welstandspositie verkeren.

Een lid der commissie deelde mede, te hebben gespeurd naar de mogelijkheid van een in de A.W.Z. op te nemen regeling om cumulatie van A.W.Z.-voorzieningen met uitkeringen ingevolge de Ziektewet, de W.A.O. en de Overgangsregeling W.A.O. (uitgezonderd de I.W.I.-rentetrekkingen) tegen te gaan, ten einde kostenbesparing te bereiken. Dit lid had nagegaan, hoeveel de kosten van levensonderhoud zouden dalen voor iemand die verstrekking ingevolge de A.W.Z. gaat ontvangen, rekening houdende met de gezinsomvang en het inkomensniveau.

Het effect van zodanige anti-cumulatiebepaling schatte dit lid op f 46 mln. op jaarbasis, uitgaande van 20 000 personen en een besparing ad f 2300 per gezin per jaar.

De Minister herinnerde aan zijn in het schrijven dd. 11 oktober 1967 gemaakte opmerking, dat wanneer besparingen in aanmerking worden genomen, rekening gehouden kan worden met drie factoren, te weten de algemene inkomenspositie, de

pensioenbedragen uit volksverzekeringen en de voedingskosten.

De in overweging gegeven anti-cumulatiebepaling — welke de bewindsman even interessant als ingewikkeld noemde —, zou te zijner tijd bestudeerd kunnen worden, al zag de Minister terstond grote moeilijkheden, waarvan hij er enkele aanduidde. Zo meende hij, dat grote sociale onbillijkheden zouden ontstaan als men hier de W.A.O. „nieuwe stijl” wél bij zou betrekken, doch de I.W.I.-rentetrekkingen buiten beschouwing zou laten. De suggestie ten aanzien van de Ziektewet gaf de bewindsman aanleiding er tegen te waarschuwen, redenerend vanuit de A.W.Z. in te grijpen in het beleid van de uitvoeringsorganen van de Ziektewet; dan zou men a.h.w. de Ziektewet voor de A.W.Z. laten opdraaien.

Enkele leden der commissie gaven als hun voorlopige mening te kennen, dat een zo sterk persoonlijke beoordeling als waartoe de gesuggereerde anticumulatiebepaling zou nopen beter zou passen in de Algemene Bijstandswet dan in de A.W.Z.

Van de zijde der regering werd nog medegedeeld, dat het effect van de invoering van eventuele bijbetalingen niet inbegrepen was in de begroeringen, welke tot de raming op circa f 700 mln. hebben geleid.

Enkele leden der commissie, die er op wezen dat de Ziekenfondsraad in zijn advies d.d. 15 september 1967 rekening gehouden had met een bate van f 23 mln. uit eigen bijdragen van patiënten, drongen er op aan, dat de bewindslieden, uit de aard der zaak onder alle denkbare voorbehouden, althans enig inzicht zouden verschaffen wat hun op het stuk van bijbetalingen voor ogen stond.

De Minister zeide, reeds de categorie van alleenstaande bejaarden te hebben genoemd. De bewindsman gaf er evenwel de voorkeur aan de adviezen af te wachten, welke hij ter zake gevraagd had.

Enige leden der commissie vroegen, hoe in de opzet van de bewindslieden de overheidsbijdrage over de laatste negen maanden van 1968 zich zal verhouden tot de totale kosten van de A.W.Z.

De Minister zeide te zullen bezien of een exact antwoord op deze vraag alsnog zou zijn te geven. Integrale invoering van de A.W.Z. op 1 januari 1968 zou een premie van tenminste 0,5 pct. vergen.

Dezelfde leden merkten voorts op, dat ook over de wijze van indexering de meningen nog verschillen.

De Minister meende, dat de toelichting bij de Vijfde nota van wijzigingen toch verhelderend zal hebben gewerkt. Het uitgangspunt is geweest, de overheidsbijdrage op f 400 mln. in plaats van f 550 mln. te stellen.

Een lid der commissie herinnerde aan de eerder bij deze schriftelijke voorbereiding gerezen problematiek, of de overheidsbijdrage aan de A.W.Z. aan de loonontwikkeling gekoppeld dient te worden dan wel aan de ontwikkeling van de werkelijke kosten van deze verzekering. Bij de in het ontwerp voorziene koppeling aan de loonontwikkeling wordt het overheidsaandeel steeds kleiner.

De Minister zeide, het wetsontwerp voor wat dit onderdeel betrof ongewijzigd van zijn ambtsvoorganger te hebben overgenomen, waarmede gehandeld was overeenkomstig hetgeen de S.E.R. terzake had geadviseerd.

Vanuit de commissie werd bestreden, dat de S.E.R. zou hebben geadviseerd de overheidsbijdrage te koppelen aan de lonen.

De Minister meende dat, ook los van het S.E.R.-advies, de voorgestelde bepaling een politieke beleidsbeslissing van een vorig kabinet was geweest, waarmede het huidige kabinet zich verenigd had.

De Staatssecretaris gaf een nadere toelichting op de door de Minister gegeven verzekering, dat niet gedacht werd aan kostenbesparing door middel van een minder soepel erkenningenbeleid. De criteria voor erkenning zullen niet in het financiële vlak gelegen zijn doch in dat van de volksgezondheidsaspecten.

Vanuit de commissie werd opgemerkt, dat bij deze benadering degenen, die in een niet erkende inrichting verpleegd worden, vergeleken bij de wél in een erkende inrichting verpleegden, in een dubbel nadeel zullen verkeren: zij worden minder

goed verpleegd en zij zijn niet verzekerd ingevolge de A.W.Z. De Minister zeide dit niet te kunnen ontkennen.

Een lid der commissie vroeg, waarom — als de integrale invoering van de verzekering op 1 januari 1968 inderdaad uitgesloten moet worden geacht — sommigen meteen per 1 januari en anderen pas op 1 april tot verstrekkingen gerechtigd zullen zijn, terwijl de premieplicht voor allen op hetzelfde tijdstip aanvangt. Waarom, zo vroeg dit lid, dan niet voor wat de verwezenlijking van de verstrekkingen betreft voor allen een aanvang gemaakt op eenzelfde, tussen 1 januari en 1 april gelegen tijdstip, b.v. 1 februari?

De Minister achtte zowel de door de bewindslieden gekozen als de door dit lid gesuggereerde beslissing volstrekt arbitrair. Uitgangspunten voor de Minister waren: dat als maximaal premiepercentage 0,4 pct. verdedigbaar en dan ook na te streven ware; dat ernstig bezwaar bestond tegen premieheffing per 1 januari waartegenover geen enkel recht op verstrekking zou staan; dat de voor ingang per 1 januari aangewezen verstrekkingen niet discriminatoir zijn, van wezenlijk belang zijn en ook in de publieke opinie als zodanig beschouwd worden; tenslotte, dat Regering en Staten-Generaal na een zo langdurige en telkens tot verschillende resultaten leidende voorbereiding van de totstandkoming van een A.W.Z. de knoop thans zullen moeten doorhakken, daarmee enig risico zullen moeten willen nemen en een begin van uitvoering voorin 1968 zullen moeten aandurven. Zou men willen wachten tot voor alle te dezen aanzien rijzende problemen een gegarandeerde oplossing gevonden is, dan komt, zo voorzorg de bewindsman, een A.W.Z. nimmer — althans in lengten van jaren niet — tot stand.

De Minister achtte het technisch niet uitgesloten, dat een tussen 1 januari en 1 april gelegen ingangsdatum voor alle verstrekkingen tegelijk zou zijn vast te stellen, doch fraai zou het niet zijn, al zag de Minister hierin geen onoverkomelijk bezwaar. Doch mede op grond van de overweging, dat een uitstel tot 1 april iets meer tijd zou gunnen aan de adviserende instanties en aan de bewindslieden die deze adviezen zullen moeten verwerken gaf hij bepaald de voorkeur aan de door hem uitgestippelde gedragslijn.

De Minister zette nog uiteen, dat de onzekerheidsmarge met betrekking tot de te verwachten kosten zo breed is mede juist ten gevolge van de niet te voorspellen consequenties van de inwerkingtreding van de A.W.Z. In dit verband wees hij op het effect dat de ziekenfondswetgeving op het verstrekkingenpakket en met name op het ziekenhuiswezen gehad heeft.

Enkele leden der commissie was het nog niet duidelijk, waarom, indien al enige voorrang gegeven zou moeten worden aan bepaalde groepen van verstrekkingen, dan niet zodanige voorrang gegeven wordt aan niet-verzekerbare risico's. Zij meenden, dat de verpleging in een zwakzinnigeninrichting ten dele wél verzekerd c.q. verzekeraar is, nl. voor zover het betreft opname ter observatie in een zwakzinnigeninrichting of in een als ziekenhuis erkende afdeling van een zwakzinnigeninrichting. Waren deze leden goed ingelicht, dan zou hiermede een bedrag van ongeveer f 50 mln. gemeoid zijn.

De Staatssecretaris achtte f 5 mln. een juistere schatting. De Minister merkte op, dat anders dan ingevolge de A.W.Z. verzekerde rechten ten volle blijven gelden en dan niet ten laste van de A.W.Z. zullen komen.

Bedoelde leden der commissie achtten toch de vraag nog actueel, of het inderdaad aanbeveling verdient, reeds verzekerde c.q. verzekerbare ziekenhuisopname op medisch specialistische indicatie in de A.W.Z. op te nemen. Voor een geordend verkeer in de toekomst van de onderscheidene sociale verzekeringen leek deze leden bezinning op dit vraagstuk van belang.

De Staatssecretaris achtte bij de voor invoering van de verstrekking per 1 januari uitverkoren groep de nood het hoogst en de verwezenlijking van de A.W.Z. zowel uit sociale als uit medische overweging het meest urgent.

Zou de basis voor de A.W.Z. niet de erkende inrichting zijn, doch de opname op medisch-specialistische indicatie, — over welk vraagstuk zowel in de Centrale Raad voor de Volksgezondheid als in de Gezondheidsraad lang is gediscussieerd — dan creëert men tal van grensgevallen, krijgt met een leger van

controleerende geneesheren te maken, en treedt discriminatie op tussen verpleegden in een en dezelfde inrichting. De bewindsman zou de Kamer ten sterkste moeten ontraden, deze weg in te slaan.

Een lid der commissie meende, dat bij de door de Staatssecretaris gememoreerde discussie in de ter zake adviserende organen als uitgangspunt de veronderstelling gediend had, dat het ondoenlijk ware psychiatrische inrichtingen te splitsen in verplegende en verzorgende afdelingen; dit lid had voorts de stellige indruk, dat bedoelde veronderstelling thans onjuist was gebleken.

Een ander lid der commissie meende, dat waar vele zwakzinnigen thans reeds op kosten van de gemeenten worden verpleegd ingevolge de Algemene Bijstandswet, een uitstel van enige maanden voor deze categorie niet zo ernstig zou zijn.

Dit lid vroeg verder, waar de bewindslieden de leeftijdsgrens leggen bij de bepaling, of een verpleegde nog als een kind zal worden beschouwd.

De Staatssecretaris zette uiteen, dat de bij voorrang in te voeren verstrekkingen aan kinderen zullen gelden voor verpleegden in bepaalde, als groep te erkennen inrichtingen. Daardoor zal worden vermeden, dat in een inrichting tezelfdertijd zowel een aantal A.W.Z.-verzekerden als een aantal niet gerechtigden verpleegd worden.

Bedoeld lid meende, dat aan de vaststelling van een leeftijdsgrens toch moeilijk zal zijn te ontkomen, al ware het alleen al om uit te maken, of een bepaalde lichamelijk of zintuiglijk gehandicapte verpleegde een kind is of een volwassene. Dit lid meende voorts, dat verpleging van kinderen, b.v. epileptici, in inrichtingen die niet zullen worden erkend als inrichtingen voor lichamelijk of zintuiglijk gehandicapte, nog wel voorkomt.

Van andere zijde vanuit de commissie werd de vraag gesteld, of niet aan verdergaande beperkende maatregelen met betrekking tot de verstrekkingen diende te worden gedacht. Genoemd werd in dit verband de thans reeds volledig verzekerbare sanatoriumverpleging.

De hier aan het woord zijnde leden der commissie vroegen voorts, of de voorziene kostenontwikkeling niet noopte tot noodmaatregelen, in afwachting van de totstandkoming van wettelijke maatregelen, teneinde zekerheid te hebben dat bij de invoering van de A.W.Z. de bouw van ziekenhuizen en verpleeginrichtingen in de hand zal kunnen worden gehouden.

De Minister beaamde de wenselijkheid, de bouw van nieuwe inrichtingen in de hand te kunnen houden. De bewindsman meende echter, dat het bij de huidige schaarste op de kapitaalmarkt niet zo'n vaart zou lopen met de nieuwbouw van inrichtingen.

De Staatssecretaris zei, dat de Kamer eertlang de indiening kan verwachten van het ontwerp van wet inzake ziekenhuisbouw. Voorshands was er naar het gevoelen van de bewindsman evenwel voor de overheid eerder aanleiding om in bepaalde sectoren de bouw van — goed opgezette en goed ge-localiseerde — inrichtingen te stimuleren dan af te remmen.

Voor de kostenbewaking is voorts van belang het voornemen, de psychiatrische inrichtingen onder de werking van de Wet Ziekenhuistarieven te brengen.

Ten slotte wees de bewindsman op de mededeling aan het slot van de toelichting bij de Vijfde nota van wijzigingen, dat inmiddels aan de Ziekenfondsraad nader advies gevraagd was over centralisering van de administratieve uitvoering van de A.W.Z.

Dezelfde leden der commissie vroegen of de door de bewindslieden voorgestane oplossing eigenlijk niet neerkwam op verdoezeling van de werkelijke kosten van de A.W.Z. Als hiervoor een premie van 0,7 pct. nodig is, aldus deze leden, dan helpt uitstel van enkele maanden niet; laat men dit dan onomwonden uitspreken en laat men met deze wetenschap voor ogen beslissen of men dit al dan niet wil.

De Minister herinnerde aan zijn eerdere opmerking, dat men de discussie over de A.W.Z. zo nog wel enige jaren zou kunnen voortzetten, doch dat het de voorkeur verdient, een begin te maken met de verwezenlijking.

Bedoelde leden wezen erop, dat van week op week andere, nieuwe cijfers in de discussie worden betrokken. De Minister ontkende dit geenszins.

De bewindsman verklaarde, voor verdoezeling van feiten niets te gevoelen, doch vestigde er de aandacht op, dat ontwikkeling van de kosten van de A.W.Z. niet geïsoleerd van het gehele sociaal-economische bestel kan worden gezien.

De bewindsman meende dat reeds genoegzaam blijkt gegeven was hoezeer van regeringszijde gestreefd zal worden naar kostenbeperking.

Voorts wordt het zoeken voortgezet naar mogelijkheden tot compensatie in andere sectoren van de sociale verzekeringen alsmede de gehele sector van de volksgezondheid. Echter was afgezien van het aanvankelijke voornemen, een adviesaanvraag tot de S.E.R. te richten betreffende bevrozing van de kinderbijslag voor het eerste kind per 1 januari 1968, omdat besloten was, binnen afzienbare termijn een veel méér omvattend S.E.R.-advies te vragen.

Zou de Kamer, aldus de Minister, de in de huidige loonpolitieke situatie niet gering te schatten beslissing nemen, dat de premie voor de A.W.Z. 0,5 pct. zal dienen te bedragen, dan zou de Regering zich daartegen niet verzetten.

Bedoelde leden der commissie merkten op, niet gepleit te hebben voor een premiepercentage van 0,5 doch voor beperking van het verstrekkingenpakket.

Dezelfde leden hadden nog een vraag over de z.g. Justitiepatiënten. Uit het vierde lid van artikel 6 j° artikel 46 hadden zij afgeleid, dat weliswaar deze verpleging voorlopig niet ten laste van het A.W.Z.-fonds zal komen, doch dat Justitie op een later tijdstip de gemaakte kosten toch weer bij het fonds zal declareren. Moet dan niet alsnog f 50 mln. in het fonds worden ingebracht?

De Minister zeide, dat te zijner tijd de kostenverrekening op basis van nacalculatie geval voor geval zal geschieden, doch dat daartoe eerst wetswijziging nodig zal zijn. Op de reactie van bedoelde leden dat zij dit laatste betwijfelden, zegde de Minister nadere bestudering van de voorgestelde wetstekst toe.

Van weer andere zijde vanuit de commissie werd gevraagd naar het vermoedelijk voor 1969 benodigde premiepercentage.

De Minister stelde dit op ten minste 0,7 pct.

Een lid der commissie meende, dat de bewindsman aldus ver beneden de raming van de Ziekenfondsraad bleef.

De Staatssecretaris zei nog, dat als men de invoering van de A.W.Z. zou opschorten tot voor iedereen alle verzekerde rechten inderdaad verwezenlijkt kunnen worden, in de sector van de zwakzinnigenzorg eerst nog duizenden bedden geschapen zouden moeten worden en dat voor de demente bejaarden hetzelfde gold.

Een lid der commissie verklaarde te verwachten, dat de bewaking van de kosten der A.W.Z. effectiever zou zijn naarmate het verstrekkingenpakket uitgebreider zal zijn.

Aldus vastgesteld 23 oktober 1967.

VAN DIS
KIKKERT
C. J. VAN DER PLOEG
VAN LIER
ROEMERS
DE VREEZE
MAENEN
AALBERSE
HOEKSTRA
WIELDRAAIJER
BOERSMA
VAN LEEUWEN
VEDER-SMIT
RIETKERK
NYPELS.